

Verlieskunst

Merel Boer

Kun je rouw eigenlijk wel verwoorden? Dat is een vraag die Babet te Winkel zich vaak stelde na het overlijden van haar moeder. Het is een vraag die geestelijk verzorgers misschien ook uit eigen ervaring kennen. Het stamelen en stotteren en stilvallen bij grote pijn zal niemand vreemd zijn. Na haar moeders dood realiseerde Te Winkel zich dat ze haar ervaringen en gevoelens niet met bestaande woorden kon beschrijven. In de jaren die volgden, onderzocht ze haar ervaringen van rouw, wat is uitgemond in een taal die ervaringen ontrafelt. Haar zoektocht naar nieuwe taal mondde uit in een *Rouwwoordenboek* waarin de zelfbedachte woorden voor rouw en verlies staan, ondersteund door nieuwe beelden. In deze beeldtentoonstelling zien we enkele van die beelden. Romy Hommersom deed hiervoor de vormgeving en lay-out, Tatjana Almuli maakte de foto's.

Toekomstrouw | Rouw om iets dat er nooit zal komen.

Gecondoleerd

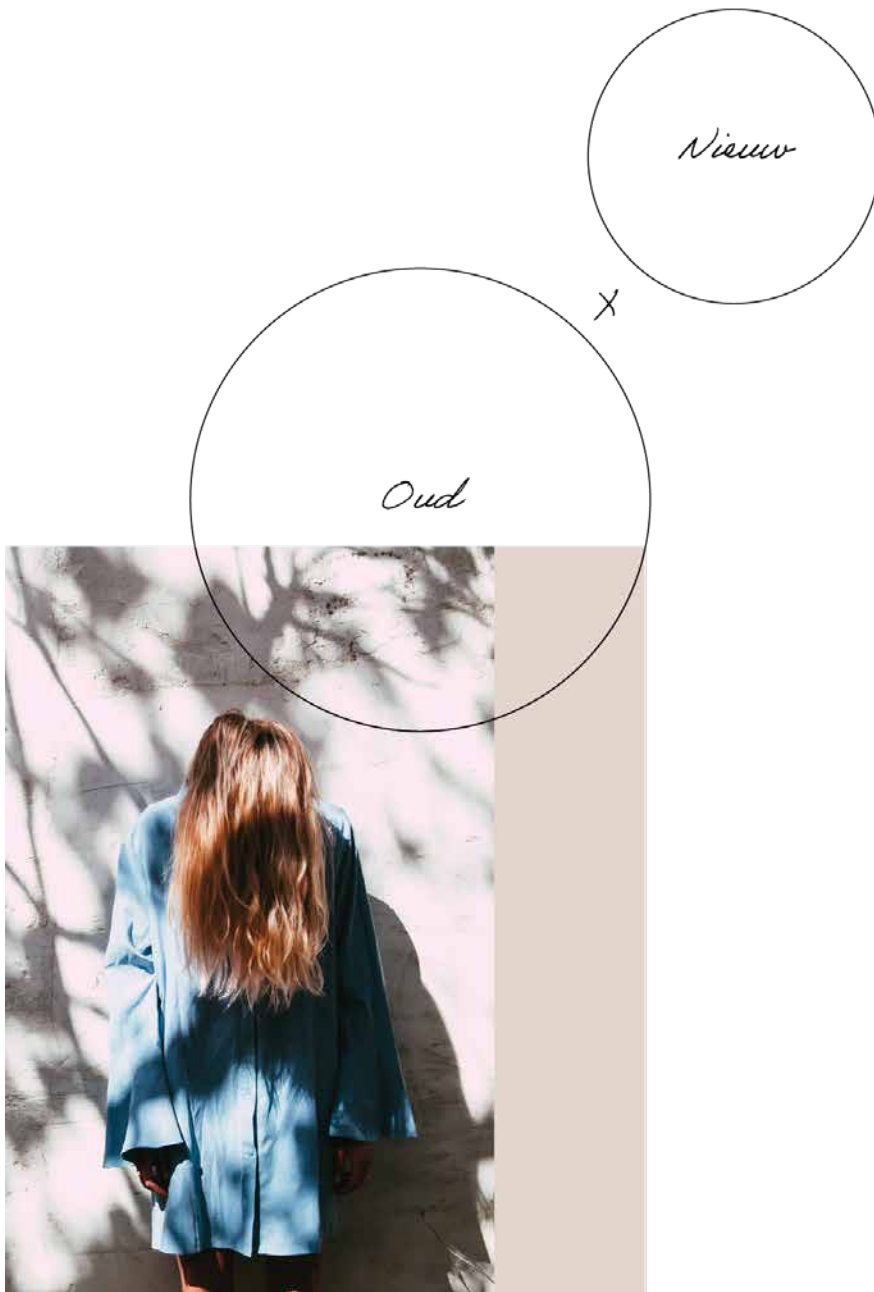
Ik zou willen dat er woorden waren
troostender dan 'gecondoleerd'.
Woorden die je drinkt
als een sterk bakkie troost
wanneer het verdriet als een
storm door je heen raast.
Woorden die je van binnenuit
opwarmen
en de ijzige kou
weer uit jouw lijf doen gaan.

Ik zou de woorden
voor jou in een kopje doen.

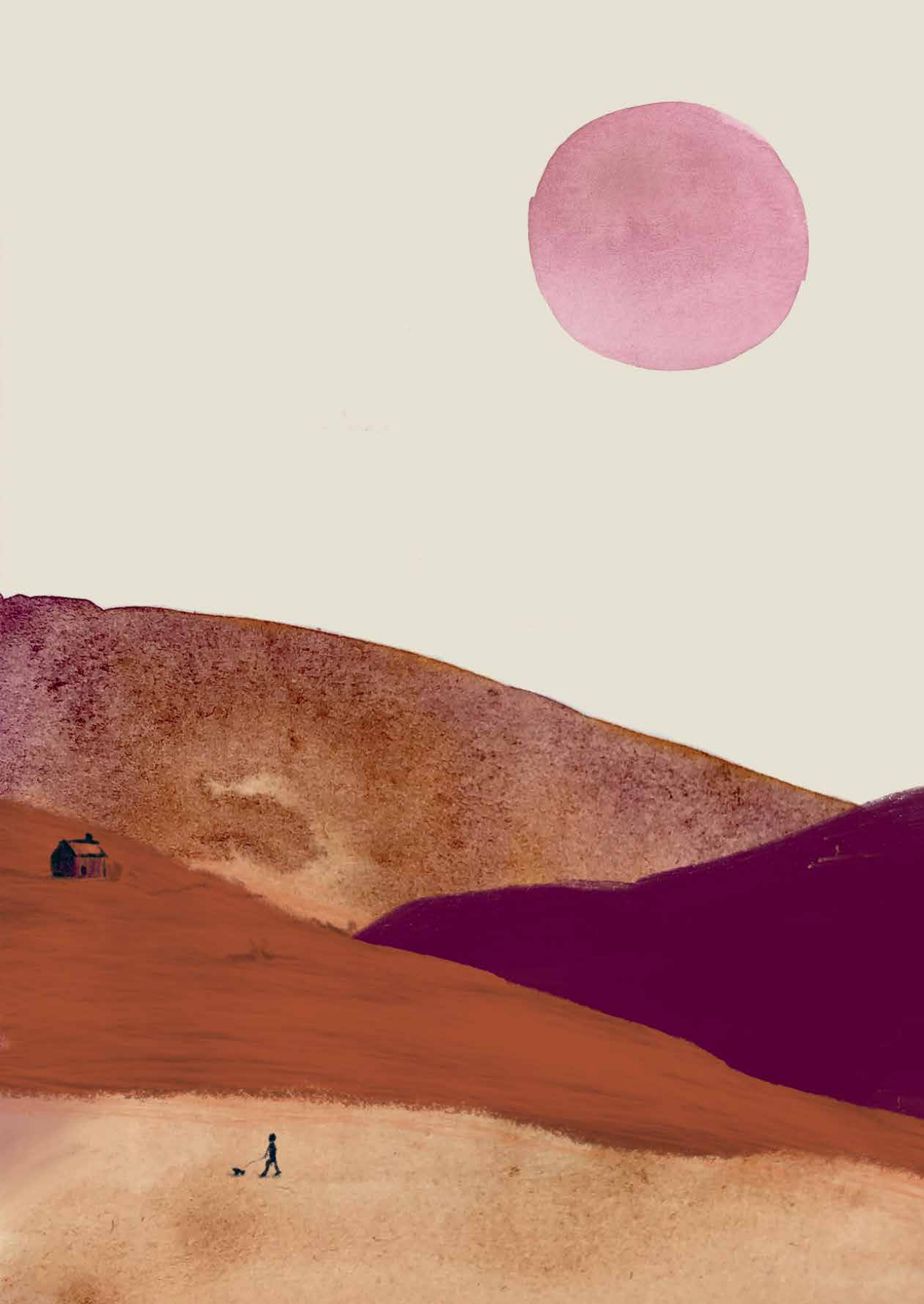

Te Winkels missie om een nieuwe beeldtaal te creëren voor rouw gaat over rouw in de breedste zin van het woord. Rouw is de reactie op verlies, niet enkel op de dood van een dierbare. Daarom heeft ze ook een breed palet aan *Verlieskaarten* gemaakt, een alternatieve kaartencollectie die ze maakte met verschillende illustratoren, waaronder Marlon Doomen en Aida de Jong. Ze wil hiermee ruimte maken voor allerlei soorten verlies. Ze houdt zich hier overigens niet alleen vanwege haar eigen verdriet mee bezig, want ze studeerde aan de Universiteit voor Humanistiek te Utrecht en is daar opgeleid tot geestelijk verzorger.

In het werk van geestelijk verzorgers kunnen de *Verlieskaarten* en het *Rouwwoordenboek* een mooie ingang vormen om over verlies te spreken met een cliënt. De woorden en de beelden kunnen helpen om uitdrukking te geven aan iemands gevoelens en ervaringen. Zo gebruik ik de kaarten regelmatig in mijn werk in de gevangenis. Daar was eens een jongeman die in korte tijd meerdere mensen uit zijn directe omgeving verloren was. Hij had het er zo moeilijk mee, dat dit volgens hem een van de redenen was dat het uiteindelijk misgegaan was en hij nu in detentie zat. Hij gaf aan dat het een grote uitdaging was, maar dat hij wel wilde praten over zijn ervaringen. Ik liet hem toen een aantal *Verlieskaarten* zien. Door de herkenning die hij in de beelden vond, lukte het hem eindelijk om over zijn gevoelens te vertellen.

Tussenruimte | Er is geen 'normaal leven' meer om naar terug te keren. Het nieuwe leven is er nog niet. Er is geen terug, noch een vooruit.

Het verdriet omdat je
weet wat je hebt
en het onvermijdelijk
gaat verliezen.

- Anticiperende rouw

Zo kunnen we helpen een wereld te bouwen die verlies beter kan dragen. Niet door voor te schrijven hoe rouwen zou moeten – dat is natuurlijk voor iedereen anders – maar door ruimte te maken om in gesprek te gaan en elkaar in die zoektocht bij te staan. Om als het ware getuige te zijn van elkaars pijn. Omdat je het wel zelf moet doen, maar niet in je eentje.

Deeldood | Het deel van jezelf dat met het verlies gestorven is.